

Rapport fra faktaundersøkelse budsjettoppfølging helse og velferd 2024 - delrapport 2

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Melhus kommune

Møtedato

27.01.2026

Saknr

04/26

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-216

TI-&58

Arkivsaknr 25/139 - 14

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget har behandlet rapport fra faktaundersøkelse budsjettoppfølging helse og velferd 2024 - delrapport 2. Kontrollutvalget sender over rapporten til kommunestyret med følgende innstilling:
2. Kommunestyret tar rapport fra faktaundersøkelse budsjettoppfølging helse og velferd 2024 - delrapport 2 til orientering.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å:
 - a. Utarbeide årsbudsjetter og økonomiplaner som er fullstendig, oversiktlig og realistisk.
 - b. Sørge for at saksfremlegg til tertialrapportering inneholder konkrete forslag til budsjettreguleringer og innsparingstiltak hvis den økonomiske utviklingen viser vesentlige avvik i forhold til budsjett.
 - c. Fortsette arbeidet med å styrke rutiner og praksis for likviditetsstyring, samt ta med prognoser og vurderinger av fremtidig utvikling på likviditet i tertialrapportene.
 - d. Dokumentere endringer som gjøres i forhold til innrapportert årsprognose fra enhetene.
 - e. Etablere lederavtaler med avdelingsledere.
 - f. Gi alle ledere med økonomiansvar en god og systematisk opplæring.
 - g. Gi ledere med økonomiansvar nok tid til arbeidet med rapportering og prognoser.
 - h. Utarbeide skriftlige rutiner på kontroll av lønnsdata.
 - i. Utarbeide felles rutiner og system for bruk av vikarer og overtid.
4. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding om hvordan punktene er fulgt opp innen 18.05.2026.

Vedlegg

Rapport fra faktaundersøkelse budsjettoppfølging helse og velferd 2024 - delrapport 2

Kommunedirektørens uttalelse til ferdig rapport

Rapport fra faktaundersøkelse budsjettoppfølging helse og velferd 2024 - delrapport 2 til uttalelse

Utrykt vedlegg

- [Regnskapsrapport del 1 - økonomistyring 2024 Helse og velferd](#)
- [Kontrollutvalgets sak 42/25 Rapport fra undersøkelse om økonomistyring 2024 - helse og velferd](#)

Saksopplysninger

Med bakgrunn i det store merforbruket som Melhus kommune hadde i 2024, så bestilte kontrollutvalget, på sitt møte 19. mars (sak18/25), en gjennomgang av hva som skjedde i 2024 med tanke på budsjett- økonomistyringen på helse og velferd (herunder likviditet, prognosearbeidet, stillingsbudsjett, overtid og rapportering).

Prosjektplanen ble behandlet på kontrollutvalgets ekstraordinære møte 9. april (sak 21/25). I prosjektplanen så var det skissert at ferdig rapport skulle leveres sekretariatet 10.11.2025. Kontrollutvalget var av den oppfatning av det var nødvendig å få informasjon om merforbruket på helse og velferd før sommeren 2025. Etter diskusjon og avklaring med revisjonen så vedtok kontrollutvalget at undersøkelsen skulle bestilles som to del-prosjekter.

Den første del-rapporten skulle være en regnskapsrapport og den andre delrapporten skulle være en faktaundersøkelse av budsjettoppfølgingen for 2024 på Helse og velferd.

Delrapport 1 ble behandlet på kontrollutvalgets møte 12.06.2025 i sak 42/25, rapporten viser den økonomiske situasjonen på et overordnet nivå og bekrefter merforbruket på 69,3 millioner kroner på helse og velferd sammenlignet med det regulerte budsjettet for 2024. Revisor har oppsummert på enhetsnivå og har forklart hva avvikene fra budsjettet blant annet skyldes. Kommentarer fra Melhus kommune er tatt inn i rapporten under hver enkelt enhet.

Budsjettoppfølging helse og velferd 2024 - delrapport 2

Følgende problemstillinger skulle svares ut i delrapport 2:

Er lovkrav og kommunens rutiner for budsjettoppfølging fulgt innen Helse og velferd i 2024?

- Økonomirapportering, prognoser, avvik og forslag til tiltak:
 - enhetsleder til kommunalsjef Helse og velferd
 - fra kommunalsjef Helse og velferd til Rådmannen
 - fra Rådmannen til politisk nivå om Helse og velferd
- Er lederavtaler som regulerer økonomiansvar etablert og fulgt opp i administrative lederledd?

Undersøkelsen skal i tillegg inneholde beskrivelse av følgende elementer:

- Kommunens system for å sikre likviditet til å dekke løpende utgifter i 2024
- Utvikling i årsverk innen Helse og velferd i 2024
 - herunder bruk av overtid og vikarinnleie i 2023 og 2024

Metode

Datainnsamlingen er gjort ved bruk av intervjuer av ledere (tidligere rådmann og økonomisjef ønsket ikke å stille til intervju) og et utvalg ansatte innen helse og velferd, en gjennomgang av både administrative og politiske dokumenter og analyse av tall.

Revisor mener at datagrunnlaget er tilstrekkelig og relevant for å utarbeide faktaundersøkelsen

Revisors hovedoppsummering

Revisor har undersøkt om lovkrav og kommunens rutiner for budsjettoppfølging er fulgt innen Helse og velferd i 2024. Følgende områder er oppsummert i rapporten:

Innføring av økonomisystemet Framsikt

Kommunens økonomisystem Framsikt gir gode muligheter for økonomisk styring og rapportering, dette baseres på revisors erfaringer fra andre kommuner. Nyten av systemet i kommunen ble imidlertid redusert av flere utfordringer i innføringsfasen i 2024 og samtidig innføring av andre digitale systemer innen Helse og velferd.

Rapportering etter kommunelovens krav

Revisjonen oppsummerer med at Melhus kommune har oppfylt kommunelovens krav om rapportering om utvikling i inntekter og utgifter minst to ganger i året til kommunestyret i 2024.

Håndtering av avvik i budsjettet for 2024 etter kommunelovens krav

Revisjonen oppsummerer med at til tross for vesentlige avvik fra budsjettet, ble det ikke lagt fram konkrete forslag til budsjettreguleringer i saksframlegget til første og andre tertialrapport. Kommuneloven krever at slike budsjettreguleringer skal fremmes når det oppstår vesentlige avvik. Det er videre manglende samsvar i merforbruket referert i saksframlegget og sakens vedlagte rapporter fra Helse og velferd. Datagrunnlaget viser at enhetene rapporterte den økonomiske situasjonen mer i samsvar med virkeligheten til kommunalsjefen enn det som ble lagt frem i saksframlegget fra kommunens ledelse til kommunestyret i andre tertialrapport og ved saldering av budsjettet. Revisor oppsummerer med at manglende dokumentasjon og ulik rapportering av merforbruk – både internt i

administrasjonen og til det politiske nivået – utgjorde vesentlige svakheter i kommunens økonomiske styring i 2024.

Bruken av Framsikt

Den økonomiske oppfølgingen av merforbruket var i liten grad dokumentert i internt rapporteringssystem i Framsikt. Varsler om merforbruk innen Helse og velferd ble i liten grad fulgt opp med dokumenterte innsparingstiltak eller forslag til budsjettjusteringer for politisk behandling.

Lederavtaler og økonomisk ansvar

Det forelå lederavtaler mellom rådmannen, kommunalsjef og enhetsledere i Helse og velferd, som regulerer det økonomiske ansvaret. Det var ikke etablert lederavtaler med avdelingsledere, noe som kan bidra til uklarhet om det økonomiske ansvaret i det lavere ledernivået.

Kommunens system for likviditetsstyring i 2024

Revisor oppsummerer med at Melhus kommune i 2024 bare delvis hadde et fungerende system for likviditetsstyring. Kommunen opplevde perioder med svak likviditet og mangel på løpende oppfølging. Enkelte betalinger ble utsatt, og midlertidig likviditetslån fra kirkelig fellesråd ble ikke rapportert politisk. Det er fra 2025 igangsatt tiltak for å styrke rutiner og praksis for likviditetsstyring. Politisk rapportering bør vies oppmerksomhet ved behov, etter revisors oppsummering.

Årsverksutvikling Helse og velferd i 2024

Totalt for Helse og velferd var det en samlet økning på om lag 13,1 årsverk. Ved inngangen til året var det 553,28 årsverk, som ble redusert til 550,29 ved utgangen av juni, før det økte til 566,4 ved utgangen av året. Tallene inkluderer en overføring av årsverk fra NAV sosial til Skaun kommune sommeren 2024.

Vikar og overtid i Helse og velferd

Revisor oppsummerer med at Melhus kommune i 2024 hadde utilstrekkelig styring og kontroll med bruk av vikarer og overtid innen Helse og velferd. Høyt sykefravær, lav grunnbemanning og begrenset tilgang på kvalifiserte vikarer førte til omfattende overtidsbruk og merforbruk. Kommunen har ikke etablert systematisk oppfølging eller felles rutiner for godkjenning og analyse av bruk av vikarer og overtid. Det er ifølge intervjudata iverksatt tiltak i 2025 som kan styrke kontrollen ved bruk av vikar og overtid.

Vurdering

Kontrollutvalgets sekretariat mener at revisor har svart ut problemstillingene som var satt for faktaundersøkelsen.

Melhus kommune har allerede igangsatt noen tiltak for å bedre økonomistyringen, men det er fortsatt punkter som gjenstår. Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å ta rapporten til orientering og legge den frem for kommunestyret med forslag om at kommunedirektøren må følge opp punktene som er tatt inn i forslag til vedtak. Selv om noen av punktene er nedfelt i kommuneloven kapittel 14 og i Melhus kommunes finans- og økonomireglement så mener sekretariatet at det er viktig å ta de med.